

повноліття особою, яка вчинила домашнє насильство, іншою – 1) застосування покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, або 2) звільнення від кримінальної відповідальності чи 3) покарання.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3411>
2. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.08.2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#n361>
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#n6>
4. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. Київ: Ваіте, 2019. 288 с.
5. Павлова Т.О. Правова природа обмежувальних заходів за чинним Кримінальним кодексом України. *Правова держава*. Київ, 2019. № 34. С. 89-94.
6. Вирок Золочівського районного суду Львівської області від 5 листопада 2020 р. Провадження № 1-кп/445/187/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92792315>

УДК 343.9 (477)(043.2)

Лабунець К.С., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків, Україна
Науковий керівник: Луценко І.Г., к.ю.н.

РОЛЬ СІМ'Ї У ПРОФІЛАКТИЦІ СУЇЦИДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Проблема існування самогубств як соціального явища традиційно притягує до себе увагу громадськості, церкви, наукової спільноти, держави. Вивчення феномену самогубства, з метою зменшення його рівня і протидії детермінантам, що його породжують та підживлюють, носить міждисциплінарний характер, оскільки є складним багатоаспектним явищем.

Пік суїцидів припадає на старший підлітковий вік – 14-16 років. Діти молодші за 11 років теж думають про трагічні фантазії під час глибокого відчаю [1]. Ці дані підтверджуються керівницею департаменту захисту дітей та протидії насильству Офісу генерального прокурора Юлією

Усенко, яка зазначила вік із 8 до 18 років, виділивши 12-16-літніх підлітків найбільш вразливою категорією. За даними Єдиного державного реєстру досудових розслідувань, у 2017 році вчинили самогубство 166 підлітків, у 2018-му – 97, у 2019 – 111, а у 2020 році – 123 неповнолітніх. Станом на лютий 2021 року зафіксовано 21 випадок [2].

Суїцид досить протиприродній крок, через що більша половина підлітків із суїцидальними нахилами (до 70%) обмірковують свій вибір і вдаються до суїциду впродовж 1-2 тижнів. Проте, варто пам'ятати, що такому юному віку (11-12 років) властива імпульсивність і як результат може статися спонтанний суїцид, а у разі «невдалої спроби» самі діти визнають безглуздість своїх дій.

На сьогоднішній день у суспільстві укорінюється думка, що виною більшості бід, у тому числі суїциду, серед дітей є Інтернет, ЗМІ, погана компанія, школа, а точніше, відсутність належного шкільного виховання. Проте, найближчим і найпершим оточенням для кожної дитини впродовж найважливіших років її життя є сім'я. Перед тим як самостійно вийти в «світ» і зіштовхнутися з життєвими труднощами, кожна дитина вже має базовий досвід розуміння і відчуття світу. Переважно, саме «якість» цього досвіду і є причиною того, що певна частина дітей сама або під впливом оточення вкорочують собі віку.

Сімейне виховання – одна з форм виховання дітей, що поєднує цілеспрямовані педагогічні дії батьків з повсякденним впливом сімейного побуту [3, с. 306].

Слід зазначити, що велике значення у вихованні моральних якостей відіграє особистий приклад – поведінка батьків у сім'ї. Адже батьки – це найближчі та «найпереконливіші зразки», за яким будують свою подальшу поведінку. Спостерігаючи за батьками, дитина отримує наочні приклади ставлення до життя, суспільства, один до одного тощо. Саме цей приклад дає їй уявлення про життєві орієнтири, про погане та добре, заборонене і допустиме [4].

Вважаємо, що робота із протидії суїцидальності неповнолітніх має вестися від зворотного, оскільки, досить складно вчасно і кваліфіковано надати дорогоцінну допомогу дитині, яка вже готова до останнього кроку у своєму житті. І саме тому, родина має від народження і по мірі дорослішання вчити дитину цінувати життя, як своє, так і оточуючих. У той же час, дитина цінуватиме те життя, яке наповнене любов'ю, турботою, щирістю, взаємодопомогою та іншими справжніми почуттями і відносинами.

На нашу думку, родина має привити дитині такі пріоритети, що дозволять їй не тільки жити повноцінним життям, а й мати «щеплення» від суїциду, а саме:

– міцність родинних стосунків, бажано всіх живих поколінь; це може

знизити рівень самотності;

– ставлення до дитини, як до рівноправного члена сім'ї; це унеможливить відчуття неповноцінності, ущербності;

– допомагати дітям вирішувати їх проблеми, навіть з погляду дорослих не серйозні; це допоможе уникнути відчаю;

– вибудувати з дитиною довірливі відносини; це не загонить дитину у безвихідь;

– навчити дитину уважно ставитися до різного роду спілкування (очного та дистанційного); це збереже дитину від впливу «груп смерті», «смертельних челенджів».

Такі прості й відомі кожній людині стосунки у сім'ї, проте, як доводить практика з вивчення причин самогубств і спроб суїцидів, такі недосяжні для сотень юних душ.

Батьки повинні намагатися поводити себе якомога ефективніше у спілкуванні з дитиною, тоді усі проблеми усуваються. Але це є щоденною кропіткою роботою. Неможливо за один день налагодити те, чого ніколи не було.

Підводячи підсумок, можна зазначити, що ефективність протидії суїцидальності неповнолітніх, у першу чергу, залежить від усвідомлення батьками відповідальності за своїх чад і повсякденної батьківської роботи над їх вихованням.

Література

1. Гишинский Я.И. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений». Санкт-Петербург: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004. 520 с.

2. Хожайнова В. Скільки дитячих суїцидів зафіксовано за останні роки. Відповідає ОГПУ. URL: <https://suspilne.media/107326-skilki-vipadkiv-ditacih-suicidiv-zafiksovano-za-ostanni-roki-vidpovidae-ogpu/>

3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 373 с.

4. Федина М. Коли земля летить з-під ніг. Психолог про підлітковий суїцид. URL: http://tvoemisto.tv/exclusive/velyka_pomylka_batkiv__ne_govoryty_pro_bil_utraty_psycholog_pro_pidlitkovyy_suitsyd_78763.html